

Ռ. ՄԱՄՈՒԼԵԱՆԻ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԸ

Ռուբէն Մամուլեան, ամերիկեան եւ անգլիական մամուլին մէջ իբր մեծատաղանդ բեմադրիչ արտակարգ գնահատմանց արժանանալէ յետոյ, հրաւիրուեցաւ այս գարնան վերջերը՝ Նիւ Եորքի սինեմայի մեծագոյն տան՝ «Փարամունթ»-ին վարչութեան կողմէ նոր ֆիլմի մը պատրաստութիւնը վարելու: Ֆիլմը, Մափահարութիւն տիտղոսով ամերիկեան վէպէ մը քաղուած, Մամուլեանի կազմած սենարիոյով եւ իր բեմադրութեամբ, պատրաստ է արդէն, եւ այս օրերս կը ներկայացուի հասարակութեան: Ֆիլմին աւարտելէն իսկ առաջ, Նիւ Եորքի մամուլը սկսած էր զբաղիլ անով, եւ ահա ինչ որ կը գրէր այդ մասին Պ. Ֆլիթ Սմիթ՝ հսկայ բաղաքին մեծագոյն թերթերէն մէկուն մէջ.

«Թատրոնական երիտասարդ հանճար Ռուբէն Մամուլեանը սկսաւ իբր սինեմայի բեմադրիչ աշխատիլ, փարամունթ Ընկերութեան Լոնկ Այլանտ սթիւսիոյին մէջ Մափահարութիւն ֆիլմը բեմադրելու համար, եւ իր աշխատանքի սկիզբի օրերէն իսկ յառաջ բերաւ զգայացունց տպաւորութիւն: Որովհետեւ ան եկած էր թատրոնէն՝ առանց շարժանկարի փորձառութեան, սթիւսիոյին մէջ գտնուեցան մարդիկ որ թերահաւատ էին անոր նոր աշխատանքին վերաբերմամբ եւ կը սպասէին որ ան շարժանկարի մէջ պիտի ունենար նորեկին յատուկ գծուարութիւնները: Թէեւ ամենքն արդէն ծանօթ էին անոր կալլտ թատրոնի համար բեմադրած «Փօրկի» եւ «Թեւեր եւրոպայի վրայ» խաղերուն, որ զինքը իբր թատրոնի իսկական վարպետ ճանչուցին, բայց եւ այնպէս անոնք թերահաւատ էին

անոր շարժանկարչական աշխատանքին վերաբերմամբ. ինչպէս կ'ըլլայ սովորաբար երբ սկսնակը իր առաջին փորձը կը կատարէ: Իրերու այս դրութիւնը ամենափոքր չափով չշփոթեցուց երիտասարդ Հայը, որ դեռ 28 տարեկան է միայն:

«Իր առաջին պատկերի համար, Մամուլեան ընտրեց ամենագծուար տեսարանները: Շարժանկարի ո եւ է ուրիշ փորձառութեան բեմադրիչը, քաջ գիտնալով որ գործին մէջ ամենէն գծուարը միշտ սկիզբն է, ճիշդ հակառակը կը վարուէր, սկզբնական աշխատանքի համար ամբողջ ֆիլմի մէջ ամենաչնչին տեսարանները կ'ընտրէր: Բայց ո՛չ Մամուլեանը. գուցէ ան գուշակած էր որ իր նոր աշխատակիցներուն մէջ կային գէպի իր աշխատանքը թերահաւատ վարուողներ. գուցէ ան կը զգար որ անհրաժեշտ էր ցուցնել թէ ի՛նչ կարող է տալ իր առաջին պատկերը: Փոյթ չէ սակայն թէ ի՛նչ էր իր գիտաւորութիւնը, էականն այն է որ ան մէկ անգամէն խորատուցեցաւ ընդգրկին մէջ եւ իր սկզբնական աշխատանքին համար ամենէն տրամաթիկ տեսարաններն ընտրեց: Երբ ան մեքենավարին ու անոր օգնականներուն յայտնեց թէ ի՛նչ տեսարաններէ պիտի սկսի ֆիլմը, ներկաները յուզուեցան եւ անոնց մէջ շփոթութեան շշուկ մը ծագեցաւ, իսկ մեքենավարի երիտասարդ օգնականներէն մին բացագանչեց՝ «Ի՛նչպէս, ֆիլմը սկսիլ ա՛յդ տեսարանէն, բայց ատիկա մեծ քաջութիւն է. ուրիշ ո եւ է բեմադրիչ պատկերը չէր սկսեր այդպիսի գծուար տեսարանով»: Տեսարանը սկսելու համար Մամուլեան հրաւիրեց դերակատարներէն

երեքը, Հելեն Մորկանը, ժան ֆիլիսը եւ Զուլէր Մելիշը, եւ սկսաւ զեկաւարել ա-
նոնց խաղը ամենամեծ հոգածութեամբ. Օրիորդ Մորկանը եւ Օրիորդ ֆիլիսը ա-
ռաջին անգամ կը խաղային շարժանկարի
մէջ, իսկ Ֆ. Մելիշը միայն երկրորդ ան-
գամ, եւ այս իսկ հանգամանքը աւելի եւս
յանգուզն կը դարձնէր Մամուլեանի ա-
ռաջագութիւնը: Երբ երեք գերակատար-
ները պահանջուած բոլոր տրամաթիկ ու-
ժով կատարեցին իրենց գերերը, այն ատեն
Մամուլեան իր ամբողջ ուշադրութիւնը
դարձուց դէպի շարժամեքենան ու գլխա-
ւոր մեքենավար ժորժ Զուլէրին բացատրեց
թէ ինչպիսի տեսողական տպաւորութիւն
կ'ուզէր ստանալ: Խնդիրը շատ դժուար էր
որովհետեւ ստուերներու պահանջուած ե-
ֆէն ստանալու համար, հարկաւոր էր լոյսի
որոշ ֆոնպիւեզօն եւ «վառարան»ի երեք գա-
նազան կէտերուն ի մի կեդրոնացումը: Աշ-
խատանքի այդ իսկ բոլէէն սկսած, անոր
թերահաւաստ աշխատակիցներուն մէջ ան-
յայտացաւ ամենափոքր կասկածն իսկ. ա-
նոնք որոշ տեսան թէ կ'աշխատակցին այն-
պիսի մարդու հետ, որ գիտէ թէ ինչ կ'ու-
զէ եւ թէ ինչպէս իրականացնելու է իր ու-
զածը: Անոր զեկաւարութիւնը գործին մէջ
միացուց բոլոր աշխատակիցները, ամենա-
պարզ բաներէն սկսեալ մինչեւ ամենա-
բարձր մասնագէտը, եւ անոնց ամենքը
եռանդուն աշխատանքի մ'ղեց՝ շարժանկա-
րի մէջ նոր խօսք բնելու համար: Այդ
սկզբնական օրերուն աշխատանքին հետե-
ւանքը եղաւ 500 ոտքի երկարութեամբ
—պատկերներով եւ խօսակցութեամբ—տե-
սարանը, որ ստացուեցաւ բոլորովին յաջող:
Տեսարանը կը սկսի մօտէն, եւ ցոյց կու-
տայ ննջասենեակ մը որ լուսաւորուած է
պատուհանէն թափանցող փողոցի լապտերի
լոյսով: Սենեակին մէջ, անկողնոյն վրայ
պառկած է Օրիորդ ֆիլիսը: Մեքենան կը
սկսի եւ քաշուիլ, մինչեւ որ սենեակին
մէջ կ'երեւայ Օրիորդ Մորկանը որ իր ե-
րիտասարդ աղջիկը քնացնելու համար
ցած ձայնով մեղեդի մը կ'երգէ: Աղջկան

կեանքին մէջ այդ բոլէէն ամենէն տրա-
մաթիքն է. ան նոր թողած է վանքի խա-
ղող կեանքը եւ առաջին անգամ կ'իմանայ
որ իր մայրը՝ պիւլիսներու թագուհին է:
Մեքենան աւելի արագ կը սկսի դառնալ եւ
ցոյց կուտայ ինչպէս անոնք, մայրն ու աղ-
ջիկը, կը գիրկընդխառնուին եւ փոխադարձ
անյոյս սիրոյ զգացումներ կ'արտայայտեն:
Մեքենան նորէն եւս կը քաշուի, մինչեւ
կ'երեւայ Ֆ. Մելիշը, որ կանգնած ննջա-
սենեակի սեմի վրայ՝ ըմպելիք կը պահան-
ջէ: Օրիորդ Մորկան կը յարձակի անոր վրայ
ու ետ կը հրէ գայն միւս սենեակին մէջ,
մինչ մեքենան նորէն եւս կը քաշուի եւ
ցոյց կուտայ անկողնոյն վրայ անհանգիստ
քունի մէջ պառկած երիտասարդ աղջիկը,
որուն մտաւորն էր երեմի վրայ կը շարու-
նակէ խաղող փողոցի լապտերի լոյսը: Այս
ամբողջ տեսարանը, սկիզբէն մինչեւ վեր-
ջը, շարժանկարուեցաւ առանց մեքենայի
ամենաշնչին արգելքի կամ յայտարարման: Եւ
երբ պատկերը ներկայացուեցաւ փարամուն-
թի սթիւտիոյի բեմադրական գործադիր
մտանախումբին, ան պատճառեց ամենա-
մեծ հիացում եւ իսկոյն Մամուլեանը
ճանչցուեցաւ իբր ոչ-սկսնակ շարժանկարի
մէջ: Մամուլեանի սկզբնական աշխատան-
քի այսպիսի հրաշալի հետեւանքը լիովին
արդարացուց բոլոր գովեստներն անոր հա-
մակիրներուն, որ զայն կը գտնեն հանձա-
րեղ ընդունակութիւններով օժտուած:

«Մամուլեանի ասպարէզի պատմութիւ-
նը կը կարգացուի իբր մագական հէքեթ-
մը. (Այստեղ յօգուած աղիքը կ'ամփոփէ
այդ պատմութիւնը, որ արդէն ծանօթ է
Անանիսի ընթերցողներուն)...

Երբ փարամունթը որոշեց Բուլհ Պրո-
ունի վէպէն քաղուած Ծափահարութիւն ֆիլ-
մը բեմադրել, բնկերութեան բեմադրիչ
Մօնթապէլը խորհուրդ տուաւ այդ գործի
համար հրաւիրել Մամուլեանը, եւ բոլոր
նշաններէն կ'երեւայ արդէն որ շատ կարճ
ժամանակի մէջ երիտասարդ Հայը կը
ճանչցուի նաեւ իբր խօսող շարժապատկերի
գլխաւոր զեկաւարներէն մին:»